

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2906/2022
12.10.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Славка Бабић, адвокат из ..., против тужене Машинско – електротехничке школе у Бору, коју заступа Правобранилаштво града Бора, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1967/2022 од 31.05.2022. године, у седници одржаној 12.10.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1967/2022 од 31.05.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Бору П1 176/21 од 22.02.2022. године, ставом првим изреке, обавезна је тужена да тужилци за период од 01.08.2018. године до 01.08.2021. године исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 108.750,00 динара и на име накнаде трошкова за коришћење годишњег одмора – регреса износ од 98.786,51 динар, укупно 207.536,51 динар, са припадајућом законском затезном каматом на појединачно наведене износе од доспелости сваког износа до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужилци на име трошкова поступка плати 63.362,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 1967/2022 од 31.05.2022. године, преиначена је првостепена пресуда и одбијен, као неоснован захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужена да јој за период од 01.08.2018. године до 01.08.2021. године исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 108.750,00 динара и на име накнаде трошкова за коришћење годишњег одмора – регрес износ од 98.786,51 динар, укупно 207.536,51 динар са припадајућом законском затезном каматом на појединачно наведене износе почев од доспелости сваког појединачног износа до исплате. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржан у ставу другом изреке првостепене пресуде тако што је обавезана тужилца да туженој на име трошкова поступка плати 31.500,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилца је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11...18/20) и утврдио да ревизија тужиље није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је у радном односу код тужене на пословима ... радника – IV степен стручне спреме са коефицијентом за обрачун и исплату зараде од 8,62. У спорном периоду тужена је тужиљи обрачунавала и исплаћивала плату, тако што је основицу коју објављује Влада Републике Србије множила коефицијентом радног места на основу метода обрачуна плате од почетка примене Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), почев од 2001. године. С обзиром на то да је тако добијена висина основне плате, у спорном периоду, била нижа од износа минималне зараде, тужена је тужиљи сваког месеца вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па је тужиљи у спорном периоду, исплаћивана плата у висини минималне зараде. У обрачунским листама плата тужиље није исказивана, као посебна ставка, накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Вештачењем је утврђено да на основу присуства на раду и најповољнијег критеријума у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији, између осталог ПКУ за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије, дневни износ топлог obroка је 250,00 динара бруто, а регрес износи 75% просечне исплаћене зараде по запосленом у Републици Србији. Према налазу и мишљењу судског вештака, тужиљи у спорном периоду неисплаћени топли оброк износи 108.750,00 динара, а неисплаћени регрес 98.786,51 динар.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио захтев тужиље и обавезао тужену да тужиљи исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора за спорни период, чија висина је утврђена на основу налаза и мишљења судског вештака, са припадајућом каматом, јер је закључио да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова, независно од чињенице што је чланом 4. став 1. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По становишту првостепеног суда, у ситуацији када је тужена тужиљи исплаћивала минималну зараду следи да тужиљи није исплаћен топли оброк и регрес и да је тужена у обавези да јој ту накнаду исплати у износу утврђеном на основу налаза и мишљења судског вештака, правном алатологијом, према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета, који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и потраживање тужиље.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио, као неоснован захтев тужиље применом одредби Закона о јавним службама, Закона о платама у државним органима и јавним службама и Закона о основама система образовања и васпитања, важећих у спорном периоду, сматрајући да се на запослене који плату остварују према Закону о платама у државним органима и јавним службама примењују

параметри који су унапред одређени од стране Владе РС и Министарства финансија, те да у ситуацији када је посебним актима регулисано право, обавезе и одговорност запосленог, конкретно накнада трошкова на име исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, да нема места примени члана 118. Закона о раду, већ се као *lex specialis* примењује Закон о платама у државним органима и јавним службама, који се примењује и на запослене у школама као јавним установама, као и да важећим Колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика у спорном периоду није уговорено право запослених на исплату накнаде трошкова на име исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Поред тога другостепени суд је сматрао да се Закон о раду, као општи пропис примењује само ако посебним прописима нису регулисана права, обавезе и одговорности запослених који се финансирају из буџета, те како је накнада трошкова на име исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора прописана посебним законом на начин да су ове накнаде садржане у коефицијенту, да се у тој ситуацији не може применити Закон о раду.

По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је правилно применио материјално право, са којих разлога су неосновани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Чланом 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 88/2017...129/2021), прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Чланом 1. став 1. тачка 3. Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19) прописан је начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе Чланом 3. став 1. истог закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Чланом 4. став 1. истог закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Чланом 20. став 1. Посебног Колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, број 21/15 и 92/20), прописани су елементи за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом, а ставом 2. да уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијената из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, нижа од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описан начин, исплаћује се у висини минималне зараде.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 75/14), чланом 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, и то, између осталог за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5.) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6.), а према ставу 2. тог члана закона, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе Закона о раду примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено, на основу члана 202. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Чланом 2. став 1. тачка 1. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун и исплату запослених из члана 1. ове Уредбе, који се примењују на запослене у основном образовању.

Тужиља је запослена код тужене, са којих разлога се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. С обзиром на то да посебан закон (Закона о платама у државним органима и јавним службама) прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, то следи да та одредба посебног закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, број 21/2015) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, које није предвиђено ни претходно важећим Посебним колективним уговором („Службени гласник РС“, бр. 12/2009). Када се има у виду све напред наведено, правилно је закључио другостепени суд да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, са којих разлога не постоји правни основ за остваривање предметног права тужиље садржан било у општем било у посебном акту. Стога, како је то правилно закључио другостепени суд, тужиљи не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, с обзиром да су те накнаде садржане у коефицијенту њене плате, а то што је тужиљи у спорном периоду исплаћивана минимална зарада без утицаја је на другачију одлуку.

Са напред наведених разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић